

**Извештај о остваривању
Програма управљања
Специјалног резервата природе
„Селевењске пустаре”
за 2020. годину**

Палић, децембар 2020. године

Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“

ИЗВЕШТАЈ

о остваривању Програма управљања за 2020. годину

УВОД

Главни циљеви и задаци

Дефинисани су Планом управљања СРП „Селевењске пустаре“ 2012–2021 (Сагласност Министарства природних ресурса, рударства и просторног планирања бр. 353–02–936/2012–03) и Годишњим програмом управљања СРП „Селевењске пустаре“ за 2020. годину (Сагласност Министарства заштите животне средине бр. 353–02–2533/2019–04 од 26.2.2020. године). Програм је реализован у складу са решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе број: 03–2977/2 од 06.11.2019. године.

- Ревизија заштићеног подручја уз иновирање просторног концепта заштите (повезивање субјединица Резервата еколошким коридорима и новим будућим заштићеним подручјем у општини Кањижа – „Кањишки јараши“ - <https://www.ekologija.gov.rs/obavestenje-o-postupku-pokretanja-zastite-predelazuzetnih-odlika-kanjiski-jarasi/>).
- Развијање и унапређивање чуварске службе. Даље развијање рада службе кроз потребно опремање, додатну едукацију чувара (административни и технички аспекти бележења догађања на терену, картографске обуке, обуке у препознавању заштићених и инвазивних врста) од стране стручне службе.
- Приоритетне мере активне заштите природе и ревитализација угрожених станишта строго заштићених врста (локалитети у субјединицама *Селевењска шума* – чишћење и одржавање чистина – станишта црвене стежице (*Alkana tinctoria*), пешчарске перунике (*Iris arenaria*) и шарене перунике (*Iris variegata*), мразовца (*Colchicum arenarium*) – од зарастања, заштита угрожених врста као нпр. модроврана (*Coracias garrulus*), грабљивица, утина (*Asio otus*) – кроз сарадњу са Удружењем љубитеља природе „Рипагиа“; локалитети *Воловски пашињак*, *Дегелица* и *Лофеј* ревитализација влажних ливада организацијом и реализацијом кошења и сузбијања трске у сарадњи са локалним становништвом) као наставак вишегодишњих активности.
- Наставак развијања традиционалних видова коришћења ресурса у циљу смањења деградационих процеса, а истовремено развоја одрживог коришћења природних ресурса кроз рад стручне и чуварске службе (организација и надзор кошења, организација и надзор испаше, организација и надзор сече трске).
- Наставак и успостављање нове сарадње са корисницима подручја – чуварском и стручном службом Јавног предузећа „Војводинашуме“, локалним становништвом и локалном самоуправом у Кањижи у одрживом коришћењу простора Резервата кроз рад чуварске и стручне службе (пољопривредно земљиште, поштовање услова заштите природе).
- Развијање даљих облика презентације природних вредности подручја, едукативних, рекреативних, еко и етно туристичких садржаја уз даље уређивање Визиторског центра Лудаш (израда нових изложбених сегмената).

Главни резултати

Реализација наведених група задатака се одвијала континуирано и предвиђене активности, које су директно поверене управљачу, су у већој мери реализоване. Активности које су више зависиле од других институција – конкретно Завода за заштиту природе – ревизија концепта заштите – нису реализоване. Имајући у виду да су наведене активности које управљач спроводи током целе године и то у оквиру вишегодишњег периода, очекујемо наставак реализације и заокруживање задатака и у наредним годишњим циклусима. Додатно, због недостатка средстава неке од планираних активности уопште се нису реализовале односно реализоване су друге активности на основу других извора финансирања, конкурса итд.

И даље је приметан исти тренд у реализацији активности – најмање се радило на ревизији заштићеног подручја, у смислу конкретизације просторног концепта заштите, јер надлежни Покрајински завод за заштиту природе још ради на овоме. Управљач је био активан на терену у вези са овом групом задатка – појачан је мониторинг и праћење стања, а све у циљу успостављања функционалних еколошких коридора у Резервату. Значајно је напоменути да је током 2020. године, број истраживача који су истраживали ово заштићено подручје, значајно повећан.

Такође је уочљив тренд побољшања у делу који се односи на увођење традиционалних видова коришћења заштићеног подручја, а у циљу смањења деградационих процеса и истовремено развоја одрживог коришћења. Настављено је са праксом укључивања локалног становништва у реализацију активних мера заштите, као вида традиционалног коришћења делова заштићеног подручја (углавном се то односи на испашу, кошење и традиционалне начине сече трске).

У функцији колаборативног управљања, настављена је добра сарадња са општином Кањижа у вези са пољопривредним земљиштем (закуп и лицитације пољопривредног земљишта у Резервату) и пољочуварске службе, али у мањем обиму (стручна служба управљача пружа информације у вези са катастарским парцелама у заштићеном подручју, тумачи услове заштите природе, чуварска служба сарађује на терену са пољочуварском службом општине Кањижа). Са Градом Суботица је настављена сарадња у вези са коришћењем пољопривредног земљишта и услова заштите природе. Конкретније: Активности на обиласку терена са потенцијалним закупцима, показивању локације за спровођење активности, као и тумачењу режима заштите природе у оквиру заштићеног подручја. Активности на обиласку терена са закупцима земљишта – утврђивање положаја катастарских парцела у односу на режим заштите природе, као и тумачење елемената услова заштите природе. Обиласци терена са представницима градских служби – обилазак одређених локација на заштићеном подручју. Стручна помоћ у вођењу евиденције и базе података са катастарским парцелама пољопривредног земљишта у државној својини у заштићеним подручјима. Координисање чуварске и стручне службе у активностима и комуникација са корисницима и закупцима. Стручна помоћ у активностима на праћењу стања и поштовању услова заштите природе, све у складу са обавезама из члана 57, 68 и 110 Закона о заштити природе. Припрема информација о специфичним условима заштите природе.

База података која обједињује чување, мере активне заштите природе и мониторинг – праћење стања популација заштићених и строго заштићених таксона – се развила у један систем који значајно олакшава рад управљача на заштићеном подручју и свих субјеката који су у директној, или индиректној вези.

Услови рада

Јавно предузеће „Палић–Лудаш“ је управљач на пет заштићених подручја у региону Суботице, а једно од њих је и ПИО „Суботичка пешчара“. Основна делатност Предузећа је заштита природе.

Сектор заштите природе у Јавном преузећу „Палић – Лудаш“ организован је у функцији обављања управљачких послова на заштићеним подручјима. Стручна служба задужена је за планирање, програмирање, праћење стања, извештавање и стручни и организациони надзор над радом чуварске службе. Чуварска служба обавља послове чувања, праћења стања и спровођења мера активне заштите природе. У оквиру стручне службе се, такође, обављају послови сарадње са корисницима и власницима катастарских парцела у заштићеном подручју. Обављају се и послови презентације и развоја едукативних садржаја и сарадње са локалним становништвом.

Активности на опремању Визиторског центра Лудаш у Хајдукову, који је поред пријема посетилаца и едукације и у функцији радног простора Управљача свих заштићених подручја у Суботици (током летњих месеци) одвијају се у континуитету.

Служба за заједничке послове Јавног предузећа „Палић–Лудаш“ (са седиштем на Палићу) обавља опште послове (менаџмент, финансије, набавке). Евидентан је тренд све веће децентрализације сектора заштите природе, будући да се велики део послова који се односи на финансије и набавку за потребе реализације годишњих програма управљања, управо налаже овом сектору.

Тренутно је у Сектору заштите природе запослено 9 лица, од којих су 2 са ВСС – VII степен, 3 са ВСС – VI степен, 3 са ССС – IV, а 1 је НСС. Управљач задовољава све критеријуме у односу на Правилник о условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја („Службени гласник РС“ број 85/2009) и има организовану чуварску службу са руководиоцем чуварске службе.

Делатност Сектора заштите природе се финансира преко наменских средстава из буџета Града Суботице и путем конкурса за суфинансирање Републике Србије и накнада за коришћење заштићеног подручја. Едукативни и екотуристички програми су још у развоју и у догледном периоду се не очекује неки значајнији помак. Највећа сметња је забрана запошљавања у јавном сектору и, сходно наведеном, недостатак стручног кадра који би био укључен у пројекте израде екотуристичких програма, као и у њихову реализацију. Потражња је велика и значајно превазилази капацитете управљача. Процењено је да би, у случају развоја наведених програма, број посетилаца могао да се удесетостручи. Свакодневно се јављају школе, факултети и разне организоване групе, које се интересују за програме и боравак у резервату, међутим – управљач, због малог броја запослених, нема начина да посете реализује. Ниво реализације посета у 2020. години би изискивао прековремени и волонтерски рад запослених код управљача, иако је на снази Уредба о сузбијању и спречавању ширења заразне болести COVID19. Током 2020. године је забележен енорман прилив посетилаца из Србије, али, управљач није организовао вођење група, наплату улазница, нити је чуварска служба ишла у пратњи посетилаца, због наведене Уредбе Владе Републике Србије.

Разлози због којих се програм и остварени резултати евентуално разликују

Годишњи програм управљања заштићеним подручјем Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“ је већим делом реализован, како кроз средства потраживана за реализацију Програма управљања од надлежног Министарства, тако и кроз средства која су реализована у односу на одлуку о накнадама за коришћење заштићеног подручја.

Имајући у виду да Јавно предузеће „Палић – Лудаш“ поред СРП „Селевењске пустаре“ управља са још четири заштићена подручја (око 7500 ha укупне површине), постојећа кадровска структура није задовољавајућа (недовољан број стручних сарадника потребних профила, као и неговатеља животиња са адекватном стручном спремом) и то отежава рад у сектору, односно реализацију годишњих програма управљања заштићеним подручјима. За успешно функционисање управљача, **неопходно би било да за СРП „Селевењске пустаре“ постоји посебан стручни сарадник одговарајућег профила који би радио на координацији реализације програма управљања и који би управљао пројектима на овом заштићеном подручју.** Као и код развоја едукативних програма и екотуристичких садржаја, у догледном периоду се не очекује неки значајнији помак. Највећа сметња је забрана запошљавања у јавном сектору и, сходно наведеном, недостатак стручног кадра, чувара и неговатеља животиња. Развојем нових садржаја, како кроз своје програме, пројекте и активности, тако и кроз разне међународне пројекте, управљач шири дијапазон својих активности и обим послова. И током 2020. године се јасно видела диспропорција у односу броја реализованих ставки из пројеката и броја ангажованих – запослених лица код управљача. У наредном периоду, у случају да не дође до неких измена, јасно је да ће управљач неке од својих делатности морати да укине.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

1.1. Чување

1.1.1. Начин рада чуварске службе

Чување и надзор у СРП „Селевењске пустаре“ је континуиран задатак у циљу превентивне заштите природних вредности и њихових станишта. Спроводила га је чуварска служба у сарадњи – кроз колаборативно управљање – са осталим корисницима простора (у координацији са њиховим чуварским службама):

- Пољочуварска служба општине Кањижа (више извршилаца)
- Ловочувар Удружења ловаца Кањижа – Ловачко друштво „Хоргош“
- Чуварска служба ЈП „Војводинашуме“ – шумари и ловочувари

Чувари заштићеног подручја су током године надгледали спровођење режима заштите природних вредности, намену и коришћење површина од стране свих корисника простора као и посетилаца „Селевењске пустаре“. О свим предузетим мерама и променама насталим у Резервату чувар је извештавао континуирано кроз теренски дневник. Стручна служба је континуирано пратила стање, обавештавала кориснике о неопходности заустављања започете активности која није у складу са мерама заштите (легитимисано је једно лице, прегледано је 14 простора; нису одузимани предмети; нису изрицане забране радова и није издат ниједан налог за враћање у претходно стање).

Настављено је са системским праћењем спровођења услова заштите природе у сарадњи са инспекцијом – укупно 13 решења о условима заштите природе.

Рад чуварске службе је делом суфинансиран средствима Министарства заштите животне средине по уговору број 401-00-373/2020-04 од 20.03.2020. године и делом из сопствених средстава.

Реализована средства за бруто зараде чувара				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине	674.973,84	0,00	92	Чуварска служба управљача
Буџет јединице локалне самоуправе	85.200,00	78.100,00		
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00	627.662,59		
Укупно	760.173,84	705.762,59		

Настављено је са радом на интерактивној бази података за сва заштићена подручја којима управља ЈП „Палић–Лудаш”. Показало се да се основни циљеви успостављања базе – повећана ефикасност праћења делатности чуварске службе, као и адекватног планирања обиласка терена и извршења осталих радних задатака, успешно реализују.

Чувар на заштићеном подручју Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“ – је закључно са октобром 2020. године био Милан Вукотић – који поседује положен стручни испит за чувара заштићеног подручја – Јединствени регистарски број чувара 0442 (број уверења и датум издавања уверења: 152–02–30/2019–04 од 22.04.2019.). Чување је обављао заједно са другим чуварима заштићених подручја кроз организовану чуварску службу. Чувар је поседовао израђену службену легитимацију чувара заштићеног подручја у складу са Правилником о обрасцу службене легитимације чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014 и 97/2015). Чувар је поседовао службену одећу и обућу у складу са Правилником о службеној одећи чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014 и 93/2015). За потребе обиласка терена се користило теренско возило „Steed – Great – Wall“ и делом пешке. Од новембра месеца је чувар заштићеног подручја – Милан Вукотић – расподељен на место стручног сарадника за заштиту природе и, убрзо након тога, споразумно напушта предузеће. На место чувара је дошао Левенте Секереш, који још увек не поседује положен чуварски испит, као ни лиценцу. У процедури је набавка униформе (за све чуваре, па тако и за новог) која ће бити у складу са Правилником о службеној одећи, односно униформи чувара у националним парковима и заштићеним подручјима („Службени гласник Републике Србије“ број 105/2020).

Током 2020. године, стручна служба управљача је континуирано радила на пословима управљања заштићеним подручјем кроз: израду Програма управљања за 2021. годину, извештаја о остваривању програма управљања за 2020. годину, месечних извештаја о остваривању програма управљања, израду пројеката мера активне заштите (ревитализација влажних ливада и степских фрагмената), програма динамике активности на управљању популацијама строго заштићених врста, издавањем разних сагласности, одобрења, писањем пријава надлежној инспекцији и друго.

Рад стручне службе је делом суфинансиран средствима Министарства заштите животне средине по уговору број 401–00–373/2020–04 од 20.03.2020. године (бруто зараде), а делом средствима града Суботице.

СРЕДСТВА ЗА БРУТО ЗАРАДЕ ОСТАЛОГ ОСОБЉА ЗАПОСЛЕНОГ КОД УПРАВЉАЧА

Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине	80.000,00	80.000,00	92	Стручна служба Управљача
Буџет јединице локалне самоуправе	534.900,00	521.900,00		
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	601.844,32	530.512,10		
Укупно	1.216.744,32	1.132.412,10		

За обилазак овог заштићеног подручја се користило возило „Лада – Нива“, које је купљено из средстава субвенција Министарства. Додатно, теренско возило (Great Wall) које се користи за обилазак другог заштићеног подручја, се користило и за потребе обиласка овог терена и чувања заштићеног подручја.

1.1.2. Опремљеност

Управљач располаже смештајним капацитетима за боравак и рад стручне и чуварске службе – Визиторски центар „Лудаш“ у Хајдукову. Поред канцеларијског простора, постоји и изложбени простор, сала за предавања за 50 учесника и смештајни капацитет у поткровљу. Поред наведеног, управљач поседује и истраживачку станицу, која је у прилично лошем стању (објекат који се надовезује на Визиторски центар).

За обилазак и чувања овог заштићеног подручја се користило теренско возило (Лада „Нива“) и теренско возило (Great Wall).

Реализована је набавка резервних делова за теренска возила, трошкови регистрације, атест за гас и трошкови горива за рад чуварске службе што је реализовано средствима Министарства заштите животне средине по уговору број 401–00–373/2020–04 од 20.03.2020. године, као и средствима која су приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја.

СРЕДСТВА ЗА ОСТАЛЕ ТРОШКОВЕ ЧУВАРСKE СЛУЖБЕ – гориво, регистрација возила, одећа, обућа, опрема возила				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине	300.000,00	200.000,00	92	Управљач
Буџет јединице локалне самоуправе	0,00	224.470,89		
Сопствени приходи од обављања делатности	310.131,00	281.434,29		
Укупно	610.131,00	705.905,18		

1.1.3. Обука

Настављена је обука чувара ради примене прописа у складу са Законом о заштити природе и другим законима. Ова обука се реализује континуално. Обуку је

реализовала стручна служба управљача у оквиру свог редовног посла, као и надлежна инспекција приликом редовне контроле управљача.

И током 2020. године је наша чуварска служба у више наврата учествовала у обуци и теренском раду чуварске службе Националног парка „Кишкуншаг“ (Мађарска) кроз активности на нашем заштићеном подручју и у Мађарској у Националном парку „Кишкуншаг“. Теме у оквиру обуке су се делом односиле на рад на терену – вођење теренских белешки и поступање са прекршиоцима на терену. Представници управљача – стручне и чуварске службе су присуствовали и разним семинарима и предавањима у вези са очувањем/ ревитализацијом слатина, влажних и сувих ливада са испашом стоке (воденим биволима и сивим – подолским говечетом).

Управљач је организовао више интерних обука за запослене у сектору заштите природе – употреба ГПС уређаја, употреба и унос података у базу података, руковање пловилом (веслање и возња моторног чамца).

Током марта месеца 2020. године, више од 10 представника стручне и чуварске службе Националног парка „Кишкуншаг“ је учествовало у теренским активностима на нашем заштићеном подручју (бројање јединки шафрањике) и том приликом реализовало обуку запослених код управљача за употребу ГПС уређаја, коришћење програма за унос података. Иако у мањем обиму, због пандемије и ограничења кроз уредбе са обе стране границе, чуварске и стручне службе оба управљача су се посећивале и реализовале обуку.

1.2. Одржавање

1.2.1. Управљање отпадом

Спроводиле су се уобичајене активности на одржавању реда и чистоће на одређеним локацијама: код Шумске куће (периодично током године) и дуж едукативних стаза. Ове активности (организовање, сакупљање и одношење) реализовала је чуварска служба током редовних обилазака терена и повремено у сарадњи са другим службама предузећа. Током године нису организоване активности на заједничком сакупљању отпада са представницима невладиних организација и разних удружења, услед придржавања мера у вези са заразном болешћу COVID19.

Количина отпада се значајно повећала услед кретања и боравка миграната у заштићеним подручјима према Републици Мађарској (ПИО „Суботичка пешчара“ и СРП „Селевењске пустаре). Због наведеног се појавила и потреба санирања штете која је настала на стаништима природних реткости услед боравка великог броја људи у дужем периоду. Штета је санирана, тачније, кошењем и спречавањем пролажења су се наведена станишта већим делом ревитализовала, уз, наравно, појачано присуство чуварске службе на терену. Такође, отпад који је сакупљан у континуитету од стране чуварске службе, допремљен је до сабирног центра који се налази на Палићу, одакле је даље преузела надлежна комунална служба.

Активности су делом суфинансиране из сопствених ресурса.

СРЕДСТВА ЗА САКУПЉАЊЕ И ОДВОЖЕЊЕ ОТПАДА				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине	166.000,00	0,00	92	ЧИСТОЋА И

Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	34.000,00	108.343,33		ЗЕЛЕНИЛО ЖКП
Укупно	200.000,00	108.343,33		

1.2.2. Одржавање постојећег мобилијара

Током 2020. године нису реализовани радови на обнављању уништених инфо табли дуж едукативних стаза.

СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ПОСТОЈЕЋЕГ МОБИЛИЈАРА				
Средства за ову намену обезбеђује се:	планирана средства	реализована средства	%	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине	119.296,00	0,00	0	Управљач
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	29.824,00	0,00		
Укупно	149.120,00	0,00		

1.2.3. Обележавање

Обележавање овог заштићеног подручја је реализовано протеклих година у складу са Правилником за обележавање заштићеног подручја, као и обнова табли забране улаза/ приступа. Током 2020. године није реализовано обележавање овог заштићеног подручја, осим појединачних случајева поправки, фарбања и враћања на претходно место (приликом извале услед природних непогода и деловања вандала).

СРЕДСТВА ЗА ОБЕЛЕЖАВАЊЕ				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства	%	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине	138.400,00	0,00	10	Управљач
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	34.600,00	0,00		
Укупно	173.000,00	0,00		

1.2.3 Заснивање и успостављање базе података (катастар, ГИС и др.)

Настављено је са уносом података у базу која се односи на спровођење режима и мера заштите и унапређење рада управљача. У циљу ефикаснијег праћења делатности чуварске службе, као и адекватног планирања обиласка терена и извршења осталих радних задатака, наставила је са радом и база података за сва заштићена подручја којима управља ЈП „Палић–Лудац” у виду чувања свих релевантних података (база локација, база фотографија).

База је и ове године допуњена великим бројем фотографија заштићеног подручја, ретких и угрожених врста. Поднете су две пријаве надлежној инспекцији.

Није поднета ниједна прекршајна пријава, као ни кривична пријава. ГПС – опрема, којом Управљач располаже, је повећала квалитет постојеће базе података, јер се сада, осим фотографија, запажања и других релевантних података, уносе и тачне географске координате места на коме се налази популације ретких врста, као и величина популације и њен просторни распоред. Настављена је пракса повезивања теренских белешки чувара (теренски дневник), теренске пријаве, пријаве надлежној инспекцији, фотографија недозвољене активности и тачних координата места (степен заштите) на ком се десила предметна недозвољена активност у једну целину. Показало се да то значајно повећава квалитет рада и убрзава ток процедуре. Проблем за унапређивање ове функције је, свакако, недовољан број кадрова одговарајуће стручне спреме, недовољног броја стручног људства за обраду ових података и недовољна фреквенција излазака на терен у функцији мониторинга (због других обавеза и недовољног броја (стручних) кадрова).

База се показала као врло корисна, с обзиром да су сви елементи који су нам неопходни за припрему реализације одлуке о накнадама, унети. Конкретно – сви релевантни подаци који су потребни за наплату код различитих субјеката су квантификовани (електроводови, телефонска инфраструктура, водопривредни објекти, гасовод). Управљач у континуитету користи „NaturaList“ базу, бесплатну апликацију Google Play. Сви подаци се, након уноса, преузимају у форми табеле.

Настављени су информатички радови у оквиру Географско – Информационог Система (GIS). Настављено је са прикупљањем и усклађивањем потребних елемената система (рачунари, картографија, катастарски подаци и пратеће информације). Кроз сарадњу са Националним парком „Кишкуншаг“ чуварска и стручна служба је добила велику подршку (у смислу активности на терену и обуке у раду са одређеним програмима). Активности су се реализовале из сопствених средстава.

За ефективни рад управљача потребно би било да се на нивоу државе изради обједињени ГИС систем, да се дефинише начин уноса података, типови аутопута, итд. (пример таквог система – део који је доступан свим заинтересованим корисницима – у Мађарској <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>).

Средстава за ову намену је обезбедила Градска управа Града Суботице, кроз посебан програм.

Средства су намењена за годишњу накнаду за коришћење АГРОС сервиса (Trimble Pivot Platform софтвера) за креирање корекција (GPS/GLONASS) током мерења са GPS апаратом Trimble Geo 7 (до центиметарске тачности) и набавку софтвера GRIDER за трансформацију координата				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства	%	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине	32.160,00	0,00	92	Агрос таксе
Буџет јединице локалне самоуправе	8.040,00	24.587,50		
Укупно	40.200,00	24.587,50		

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно–историјским вредностима

- Током 2020. године Управљач није радио на управљању културно–историјским вредностима у СРП „Селевењске пустаре“. Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица је протеклих година реализовао активности у вези

са археолошким рекогносцирањем терена на подручју СРП „Селевењске пустаре“ – обилазак терена и прикупљање површинских археолошких налаза. Обилазак терена се обављао у оквиру пројекта „Археолошка мапа северне Бачке“ и подржан је од стране Министарства културе и информисање Републике Србије.

3. Управљање природним ресурсима

3.1. Мониторинг – праћење стања

И током 2019. године се у континуитету одвијао мониторинг станишта заштићених и строго заштићених врста. Предмет мониторинга у СРП "Селевењске пустаре" су већином птице (36 таксона) и знатно мањи број биљних таксона (4), сисара (3 таксона), рибе (1 таксон), гмизавци (1 таксон) – према *Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива*.

И по овом основу је настављена сарадња са Националним парком „Кишкуншаг“ из Мађарске – радило се на униформисању система мониторинга у смислу појачаног праћења стања таксона који се у Мађарској налазе на листи Natura 2000 врста. Утврђене су значајне врсте које се налазе са обе стране границе и активности су се реализовале у складу са предвиђеним планом и динамиком праћења популација наведених врста. У Србији још увек не постоји јединствена листа Natura 2000 врста, али ми очекујемо да ће велики број врста које смо дефинисали ући на будућу листу. У случају да, ипак, неке врсте не уђу – свакако ћемо имати податке о врстама које се налазе на листи заштићених и строго заштићених врста – *Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива*. Током 2020. године, спорадично су долазили истраживачи, махом сарадници Природњачког музеја из Београда и обављали мониторинг и картирање неких таксона за које је планирано да уђу на листу Natura 2000 врста, тј. да буду предлог листе за Србију.

Настављено је праћење станишта строго заштићених врста у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе. Настављено је праћење распрострањења неких инвазивних врста биљака (*Acer negundo*, *Ailanthus altissima*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Asclepias syriaca*, *Celtis occidentalis*, *Fraxinus pennsylvanica*, *Gleditsia triacanthos*, *Robinia pseudoacacia*), као и тренд распрострањења у односу на спровођење мера активне заштите природе.

Rbr.	Naziv	Narodni naziv (srpski)	IUCN
1	<i>Astragalus dasyanthus</i>	kozinaс	
2	<i>Centaurea sadlerana</i>	zečina, kozja brada	
3	<i>Cirsium brachycephalum</i>	kratkoglavica palamida	Least Concern – LC
4	<i>Colchium arenarium</i>	pešcarski mrazovac	Least Concern – LC
5	<i>Iris arenaria</i>	pešcarska perunika	
6	<i>Plantago schwarzenbergiana</i>	Švarcenbergova bokvica	
7	<i>Sedum hillebrandtii</i>	panonski jarić	
8	<i>Taraxacum serotinum</i>		

	Insecta		
1	<i>Colias myrmidone</i>		
2	<i>Isophya costata</i>		
3	<i>Lycaena dispar rutila</i>		
4	<i>Maculinea (Phengaris) teleius</i>	моћварни мравник	Near Threatened – NT
	Ihtiofauna		
1	<i>Misgurnus fossilis</i>	ћиков	Least Concern – LC
	Batrahofauna		
1	<i>Hyla arborea</i>	gatalinka	Least Concern – LC
2	<i>Pelobates fuscus</i>	жаба чељњаџа	Least Concern – LC
3	<i>Rana dalmatina</i>	шумска жаба	Least Concern – LC
4	<i>Triturus dobrogicus</i>	podunavski mrmoljak	Near Threatened – NT
	Herpetofauna		
1	<i>Emys orbicularis</i>	barska kornjača	Lower Risk/near threatened – LR/NT
	Ornitofauna		
1	<i>Alauda arvensis</i>	poljska ševa	Least Concern – LC
2	<i>Anthus campestris</i>	stepska trepteljka	Least Concern – LC
3	<i>Athene noctua</i>	kukumavka	Least Concern – LC
4	<i>Circus pygargus</i>	eja livadarka	Least Concern – LC
5	<i>Coracias garrulus</i>	modrovrana – zlatovrana	Near Threatened – NT
6	<i>Coturnix coturnix</i>	prepelica	Least Concern – LC
7	<i>Falco tinnunculus</i>	vetruška	Least Concern – LC
8	<i>Falco vespertinus</i>	siva vetruška	Near Threatened – NT
9	<i>Hirundo rustica</i>	seoska lasta	Least Concern – LC
10	<i>Jynx torquilla</i>	vijoglava	Least Concern – LC
11	<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	Least Concern – LC
12	<i>Lanius minor</i>	sivi svračak	Least Concern – LC
13	<i>Merops apiaster</i>	pčelarica	Least Concern – LC
14	<i>Oenanthe oenanthe</i>	obična beloguza	Least Concern – LC
15	<i>Perdix perdix</i>	jarebica	Least Concern – LC
16	<i>Riparia riparia</i>	bregunica	Least Concern – LC
17	<i>Tringa totanus</i>	crvenonogi sprudnik	Least Concern – LC
18	<i>Upupa epops</i>	pupavac	Least Concern – LC
19	<i>Vanellus vanellus</i>	vivak	Least Concern – LC
	Teriofauna		
1	<i>Apodemus agrarius</i>	prugasti miš	Least Concern – LC
2	<i>Cricetus cricetus</i>	hrčak	Least Concern – LC
3	<i>Erinaceus europaeus</i>	jež	Least Concern – LC
4	<i>Lutra lutra</i>	vidra	Near Threatened – NT
5	<i>Muscardinus avellanarius</i>	puh lešnikar	Least Concern – LC
6	<i>Mustela eversmanii</i>	stepski tvor	Least Concern – LC
7	<i>Nannopalax leucodon</i>	slepo kuće	Data Deficient – DD
8	<i>Plecotus austriacus</i>	ljiljak	Least Concern – LC

9	<i>Sicista subtilis</i>	stepski skočimiš	Least Concern – LC
10	<i>Spermophilus citellus</i>	европска текунца	Vulnerable – VU

Рађене су активности на мониторингу ситних глодара – координатор ове активности је био чувар заштићеног подручја – Иван Ласло Пајић. Рађен је једнодневни мониторинг ситних глодара и то 01.08.2020. године на локалитету Se05 – „Селевењска шума“. Коришћена је опрема – живоловке – (20 комада) и ГПС уређај. Као мамац – храна – у клопку је постављена смеша сардина, семенки сунцокрета и гржђа. Клопке су постављене на четири различита типа станишта: шума тополе, шума борова, тршћак и кошаница. Замке су постављене пре заласка сунца, а сакупљене су следећег дана у јутарњим часовима. Од улова није било ничег од представника фауне сисара. У свакој клопци су евидентирани мрави, па координатор ове активности претпоставља да је то разлог одсуства глодара у клопкама. Наставак активности је планиран за рано пролеће 2021. године.

Карта 1. Локације на којима су постављене клопке у Селевењској шуми

Наставио се мониторинг станишта строго заштићених врста у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе из Новог Сада, поготову у циљу успостављања што боље полазне основе за предстојећу ревизију овог заштићеног подручја (у смислу граница и режима заштите).

Наставило се и праћење распрострањења инвазивних врста биљака (*Acer negundo*, *Ailanthus altissima*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Asclepias syriaca*, *Celtis occidentalis*, *Fraxinus pennsylvanica*, *Gleditsia triacanthos*, *Robinia pseudoacacia*) – тренд распрострања у односу на спровођење мера активне заштите природе.

МОНИТОРИНГ: Клопке, осигурање дрона, фотоапарат, тример

Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине	123.654,00	29.930,36	92	Управљач
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	12.000,00	0,00		
Сопствени приходи од обављања делатности	23.456,90	0,00		
Укупно	159.110,90	29.930,36		

3.2. Реинтродукција и реколонизација

У сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Riparia” настављене су активности на програму „Активна заштита модровране постављањем гнездилишних дупљи у Војводини” – током године су евидентирани гнездећи парови модровране на подручју Резервата – укупно 16 парова у вештачким дупљама. У 10 дупљи су прстеновани младунци – укупно 33 јединке, а у 5 дупљи су маркирани одрасли примерци, од којих је било 4 налаза – 3 налаза и Србије и један који је маркиран у Републици Мађарској. Једна одрасла јединка је маркирана током 2020. године. На жалост, на терену је евидентирано да је из 5 дупљи извађено – нестало 7 младунаца, без знакова предације и угинућа младунаца. Претпоставка координатора – шефа чуварске службе – Ото Секереш – да је јединке однео човек.

Удружење „Riparia“ ове активности финансира кроз своје пројекте. Управљач учествује кроз надзор чуварске службе и пратњу на терену и кроз надзор активности од стране стручне службе (контрола услова заштите природе борј 03–372/2 од 24.03.2015.).

Локалитет на ком су током 2013. године успостављени услови за гнежђење пчеларице (*Merops apiaster*) и ласте брегунице (*Riparia riparia*) – Лофеј – лесни одсек – се и ове године одржавао и пратило се успостављање гнездилишне популације. Током редовних облиаска терена чуварска служба је пратила стање лесног одсека. Ове године нису евидентирани рупе, само су евидентирана четири гнездећа пара пчеларице (*Merops apiaster*).

Није се реализовало постављање додатних вештачких гнезда за орлове (белорепан – *Haliaeetus albicilla* и крсташ – *Aquila heliaca*) на локалитетима у II степену заштите због недовољних средстава, од стране управљача, међутим, постављене су платформе за гнежђење крсташа од стране Друштва за заштиту и проучавање птица Србије. Наставило се праћење гнежђења, примећено је присуство наведених врста око локација где су постављена гнезда у 2016. години, али нажалост ове године нису се гнездиле.

Све активности из овог поглавља су се финансирале из сопствених средстава управљача и ресурса Удружења.

СРЕДСТВА СУ НАМЕЊЕНА за трошкове израде (набавка дрвног и другог

материјала) и постављање вештачких дупљи за модровране				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине	20.000,00	0,00	75	Управљач и „Riparia“
Сопствени приходи од обављања делатности	80.000,00	0,00		
Укупно	100.000,00	0,00		

3.3. Рекултивација

Предвиђено је да део тршњака у депресијама појединих субјединица резервата се током зимских периода сече у циљу рекултивације. То је традиционалан начин коришћења трске у резервату у сарадњи са локалним становништвом и осталим саинтересованима.

Настављена је израда Програма коришћења тршњака, у ком би били обрађени и поједини локалитети овог заштићеног подручја. Због недовољног броја запослених и непостојања стручног сарадника – Програм коришћења тршњака није донет, нису дефинисани локалитети, а није исходовано ни решење о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе.

Активности су се реализовале на основу добијених услова заштите природе (број 03–93/3 од 06.03.2015. за период 2015–2019. године), при чему је стручна служба одредила локације (делови субјединице Лофеј на укупно око 5 хектара, део субјединице Траћик на укупно око 10 хектара) и услове како се може сећи. Чуварска служба обавља организацију и надзор ових активности.

У сезони 2019/2020. није било заинтересованих. Рок за реализацију активности (за сезону 2020/2021) по наведеним условима заштите природе је 28. фебруар 2020. године.

Активности су се финансирале из сопствених ресурса.

Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Сопствени приходи од обављања делатности	50.000,00	50.000,00	100	Управљач
Укупно	50.000,00	50.000,00		

3.4. Ревитализација и мере активне заштите природе

Као редовна активност, наставила се ревитализација на локалитету станишта влажних ливада (Лофеј, Траћик 1 ha). Реализује се спровођењем мера активне заштите природе – кошењем ливада, кошењем тршњака у току зиме и током вегетације. Активне мере организује и контролише чуварска служба управљача, а делом се реализује у сарадњи са локалним становништвом и у складу са Условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (решење број 03–1367/2 од 11.08.2017. године и број 03–93/3 од 06.03.2015. за период 2015–2019. године).

Мере активне заштите су се спроводиле током целе године и у складу са Условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (решење број 03–2019/4 од 11.10.2016.) и то сузбијање ивазивних алохтоних врста (циганско перје, кисело дрво) – локалитет Селевењска шума (одељење 3/чистина 3, одсек ц, е и одељење 2/чистина 1,2, одсек а, б).

Радове је обављала чуварска служба и локално становништво. Активност је суфинансирана из сопствених средстава.

Спроводиле су се и даље мере заштите орнитофауне (постављање дупљи, зимска исхрана, одржавање мира у Резервату током репродукције и миграције). Ове активности се реализују кроз сарадњу и програме Удружења љубитеља природе „Рiparia“. Велики део хране (200 килограма) који се користи за дохрану птица на хранилицима у заштићеном подручју представља донацију Организације за поштовање и бригу о животињама „Orca“.

СРЕДСТВА СУ НАМЕЊЕНА: гориво за алате, додатна опрема и алати				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	175.000,00	173.250,00	100	Управљач
Укупно	175.000,00	173.250,00		

3.5. Пројекти и програми у области шумарства

Пар година уназад, корисник Селевењске шуме, са површином од 85,15 ha је Јавно предузеће „Војводинашуме“. Корисник је покренуо израду нове Посебне основе за газдовање шумама, која би требало да буде готова до краја 2020. године. Током године је управљач у више наврата био у контакту са представницима наведеног предузећа, у циљу достављања података који се односе на локације заштићених и строго заштићених врста биљака, животиња и гљива (локације гнезда птица и дупљи слепих мишева, површине на којима се налазе популације биљака и слично).

У сарадњи са Корисником Селевењске шуме, Управљач, у циљу активне заштите станишта заштићених врста, што су углавном биљне врсте пешчарских станишта на чистинама унутар шуме, обавља одређене активности чишћења да станишта не обрасту дрвенстим врстама, углавном неаутохтоних врста (кисело дрво, копривић, багрем) кроз организовање сакупљања грања и чишћења подраста на одређеним површинама.

3.6. Пројекти и програми у области ловства

Лов је на подручју СРП „Селевењске пустаре“ забрањен. Током године је у више наврата стручна и чуварска служба управљача комуницирала са Ловачким удружењем „Суботичка пешчара“ које делује на подручју заштитне зоне резервата. Уочене су значајне неправилности – храњење дивљачи на стаништима заштићених и строго заштићених врста (у оквиру заштићеног подручја), постављање осматрачница

(ловачких чека) на самој граници резервата са погледом на заштићено подручје, криволов на заштићеном подручју. Будући да није могло тачно да се установи ко је починилац, комуникација је и ове године ишла само у форми обавештавања ловачком удружењу.

Ловачко удружење „Капетански рит“ Кањижа је након састанка са Управљачем потраживало услове за санитарно–селективни лов на простору СРП „Селевењске пустаре“. Решење о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе је исходовано и лов је реализован у складу са решењем о условима заштите природе – почетком 2020. године. Ловачко удружење „Суботичка пешчара“ је, такође, исходовало решење о условима заштите природе – активност ће бити реализована до краја 2020. године.

3.7. Пројекти и програми у области рибарства

Покрајински завод за заштиту природе је у свом мишљењу (број 03–2157/2 од 26.10.2016.) навео да у воденим стаништима у СРП „Селевењске пустаре“ услед неповољног хидролошког режима условљеног нивоом подземних вода и педолошком структуром (песковито земљиште, велике осцилације нивоа подземне воде, пресушивање у летњим периодима, висока заслањеност) није забележено стално присуство ихтиофауне, пошто не постоје услови за формирање и дугорочни опстанак стабилних популација риба. Стога, у смислу члана 2, став 1, тачка 28 Закона о о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл гласник РС“, бр. 128/14) ова водена станишта не могу се сматрати риболовним водама. У складу са мишљењем Завода, Управљач није проглашавао рибарско подручје унутар СРП „Селевењске пустаре“.

Сходно горе наведеном, послове надзора и чувања водених станишта (заједно са ихтиофауном) на територији СРП „Селевењске пустаре“ (као и до сада) обављао је чувар заштићених подручја у складу са Законом о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – испр. и 14/16)), Уредбом о заштити СРП „Селевењске пустаре“ („Сл. гласник РС“, бр. 37/97) и Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре“ („Службени гласник РС“, бр. 70/2014).

3.8. Пројекти и програми у области пољопривреде

Део Резервата који припада општини Кањижа је већином државно пољопривредно земљиште и издају се кроз процедуре лицитације. Од 2019. године је забележена изузетно добра сарадња са надлежнима у општини Кањижа – прибављено је решење о условима заштите природе. Постоји изузетно квалитетна комуникација и размена информација, а корисници (закупци државног пољопривредног земљишта) се уредно обраћају управљачу приликом започињања активности.

Део Резервата који припада општини Суботица, Лофеј, је већином државно пољопривредно земљиште. Део ових површина је био предмет издавања у закуп – (делови у II и III степену заштите). Део пољопривредног земљишта је у државном власништву. Мали део ових површина је издаван у закуп (делови II и III степена заштите) током претходних година. Стручна служба управљача је почетком 2016. године доставила Комисији за израду Програма уређења пољопривредног земљишта града Суботице податке у вези са површинама које се налазе на заштићеном подручју, у циљу изузимања наведене површине из Програма. Градска управа Града Суботице –

Служба за пољопривреду и пољопривредно земљиште је доставила податке Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде (дописом број: IV08/II-320-77/2018 од 04.07.2018. године) и затражила да се нађе начин да управљач правно – формално може да постане корисник површина које су у програму лицитације пољопривредног земљишта и то на површинама у режиму II и III степена заштите (пошто је I степен, свакако изузет), на којима се реализују пројекти ревитализације у складу са решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (решење број:03-3373/2 од 19.01.2018. године). Наведено министарство је доставило допис Градској управи (допис број:951-01-01859/2018-14 од 11.07.2018. године) у ком наводи да се заштита и развој заштићених подручја спроводи према Програму заштите и развоја наведеног заштићеног подручја, на који сагласност даје Министарство заштите животне средине.

Циљ је очување карактеристика станишта – влажних ливада и фрагмената степске и слатинске вегетације. Због распарчености природних станишта негативни утицаји пољопривредног окружења и присуства људи су изузетно јаки. Ширење инвазивних врста и сукцесија екосистема, без контролисаних активности на спровођењу мера активне заштите, води пропадању станишта и врста.

Управљач је кроз Уговора и Анекса уговора о финансирању послова у реализацији Програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта на заштићеним подручјима (II-320-58/2020 од 04.12.2020. године) учествовао у вођењу евиденције и базе података о катастарским парцелама пољопривредног земљишта у државној својини у заштићеним подручјима, чуварска служба је обилазила терен и комуницирала са корисницима и потенцијалним закупцима, стручна служба је пружила помоћ у питањима коришћења пољопривредног земљишта у заштићеним подручјима.

Средства за активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Буџет јединице локалне самоуправе	300.000,00	300.000,00	100	Управљач
Укупно	300.000,00	300.000,00		

3.9. Пројекти и програми у области управљања водама

Уредбом о заштити је ограничено коришћење водног ресурса на подручју СРП „Селевењске пустаре“ јер се режимима забрањује прокопавање канала и изградња заливних система, извођење радова и активности које би нарушиле геоморфолошку одлике подручја, изградња грађевинских објеката.

Као и претходних година и ове, 2020. године, посебне активности у планском периоду су биле: надзор над усклађеним коришћењем простора СРП „Селевењске пустаре“, спречавање радова којима се нарушава прописани режим заштите водног ресурса.

Током 2020. године нису настављени разговори у вези са регулацијом и ревизијом водног режима на сливном подручју језера Палић и Лудаш (ком припада и СРП „Селевењске пустаре“), а у циљу доношења концепције одржавања и управљања

режимом вода на сливном подручју језера Палић и Лудаш. Управљач, као ни други субјекти, није био у прилици да организује састанке.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Током 2020. године није одржано ниједно предавање у оквиру истраживачких – еко кампова, будући да се они нису ни организовали. У Визиторском центру „Лудаш“ се једино одржала радионица посвећена праћењу стања модровране у Србији. Радионица – конференција је окупила врло мали број људи (до 30) и била је једнодневна. Нису организовани посетилачки програми (предавања и шетње са чуварем) са школама из окружења и другим школама.

Услед појаве заразне болести изазване корона вирусом – COVID19 – управљач није организовао међународне радне волонтерске кампове, као ни истраживачке – еко кампове. Због свега наведеног, активности истраживања су биле појединачне, тачније, спроводили су их истраживачи појединци, који су исходовали одговарајуће дозволе за своје активности. Настављено је истраживање диверзитета маховина на заштићеним подручјима најсевернијег дела Србије.

Студија диверзитета бриофита у одабраним подручјима најсевернијег дела Србије Резултати истраживања (током 2020. године)

У току марта, маја и септембра 2020. године (14-15.03.2020., 17-23.05.2020. и 07.09.2020.) настављена су започета теренска истраживања флоре бриофита (рожњаче, јетрењаче и маховине) на подручју Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ и Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре“. Истраживања су реализована за потребе пројекта „Study of bryophyte diversity within selected areas in northernmost part of Serbia“ финансираном од стране Rufford фондације. У реализацији теренских истраживања учествовало је 5 истраживача: проф. др Марко Сабовљевић, др Јована Пантовић, др Ивана Стеваноски и Марија Гајић са Биолошког факултета Универзитета у Београду, и Јелена Богосављевић из Природњачког музеја у Београду. Током 10 теренских дана истражено је укупно 85 мањих локалитета (Карта 1 и Карта 2).

Карта 1. Истражени локалитети на подручју СРП „Селевењске пустаре“

Истраживање је обухватило различите типове станишта (слатинасте ливаде, ксерофилне мешовите шуме, поплавне шумарке, муљевите обале канала) као и различите типове подлога на којима се јављају бриофите (земљиште, камен, кора дрвета, труло дрво и антропогена микростаништа попут бунара и кровова кућа). Поједини локалитети који су у претходној теренској сезони истражени, поново су посећени како би се регистровале и пролећне ефемерне врсте.

С обзиром да до сад није истраживана флора бриофита изабраних подручја, на терену су сакупљане све врсте бриофита. Прикупљено је укупно 600 узорака, а у току је идентификација врста и обрада материјала. Према прелиминарним резултатима, сакупљено је више од 70 различитих врста бриофита, међу којима доминирају маховине, и свега пар врста јетрењача. Већина врста је честа и очекивана за истраживане типове станишта. Од ретких и значајних врста, за сада се истичу налази следећих маховина: *Enthostodon hungaricus*, *Leptodon smithii* и *Rhodobryum ontariense*.

Ретка пролећна ефемерна врста *Enthostodon hungaricus* (Фотографија 1) регистрована је на Сточном пашњаку у оквиру СРП „Селевењске пустаре“. Током прошлогодишње теренске сезоне уочена су потенцијална станишта ове врсте на слатинастим ливадама. Ове године та станишта су истражена током пролећне сезоне када су се после обилних киша успоставили погодни услови за раст и развиће ове врсте. Такође, у оквиру СРП „Селевењске пустаре“, на земљишту, на отвореном делу Селевењске шуме регистрована је ретка врста *Rhodobryum ontariense* (Фотографија 2). Ово је први налаз ове врсте за Бачку. Маховина *Leptodon smithii* регистрована на кори јасена у мешовитој листопадној шуми у ПИО „Суботичка пешчара“, на локалитету Букваћ.

Фотографија 1. Ретка пролећна ефемерна врста *Enthostodon hungaricus* на локалитету Сточни пашњак - СРП „Селевењске пустаре”.

Фотографија 2. Маховина *Rhodobryum ontariense* на локалитету Селевењска шума - СРП „Селевењске пустаре”.

ИЗВЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОЈЕКТА "ЕУ ЗА СРБИЈУ – НАСТАВАК ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПОГЛАВЉА 27 У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (NATURA 2000)" НА ПОДРУЧЈУ ПИО „СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА” И СРП “СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ”

У склопу пројекта “ЕУ за Србију – Наставак имплементације Поглавља 27 у области заштите природе (Natura 2000)” (пројекат бр. EuropeAid/139336/DH/SER/RS), током маја и септембра обављена су истраживања везана за картирање Natura2000 биљних врста на подручју Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ и Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре“.

Natura2000 биљне врсте које су регистроване за наведена подручја су пешчарска перуника – *Iris humilis* subsp. *arenaria* и пешчарски мрзовац – *Colchicum arenarium*. Картирање врста је обављено у складу са методологијом развијеном за потребе картирања Natura2000 врста у Србији коју је израдио Биолошки факултет Универзитета у Београду – Центар за информације о биодиверзитету, за потребе Завода за заштиту природе Србије и Министарства заштите животне средине.

Картирање врста је обављено током два теренска дана (27.05.2020. и 22.09.2020.) попуњавањем формулара (теренског обрасца за мапирање врста) у апликацији преко Fulcrum платформе. Апликација је инсталирана на мобилне телефоне и припремљена је за потребе картирања Natura2000 врста. У реализацији теренског рада учествовала је др Ивана Стеваноски у пратњи чувара заштићеног подручја.

Сваки налаз наведених врста је геореференциран и прикупљени су следећи подаци: бројност популације, површина, тип и репрезентативност станишта, нагиб, експозиција, подлога, као и фактори угрожавања станишта и врсте (Табела 1). Такође, детаљно су фотографисана и станишта и индивидуе (Фотографије 1 и 2).

Табела 1.

Бр.	таксон	локалитет	бројност	површина (m ²)	фактори угрожавања
3	<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>	Селевењске пустаре, Селевењска шума	34	320	обрастање
4	<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>	Селевењске пустаре, Селевењска шума	10	<100	обрастање
5	<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>	Селевењске пустаре, Селевењска шума	23	175	
6	<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>	Суботичка пешчара, Дашчанска шума	19	<100	инвазивне врсте и нарушавање станишта
7	<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>	Суботичка пешчара, Дашчанска шума	6	<100	инвазивне врсте и нарушавање станишта
150	<i>Colchicum arenarium</i>	Суботичка пешчара, шума Храстовача	12	650	
151	<i>Colchicum arenarium</i>	Суботичка пешчара, Крстачка шума, Гатер	88	1800	

152	<i>Colchicum arenarium</i>	Суботичка пешчара, Јасеновац, Крчевина	18	<100	
153	<i>Colchicum arenarium</i>	Суботичка пешчара, Јасеновац, Крчевина	96	300	
154	<i>Colchicum arenarium</i>	Селевењске пустаре, Селевењска шума	52	720	
155	<i>Colchicum arenarium</i>	Селевењске пустаре, Селевењска шума	530	15000	инвазивне врсте
156	<i>Colchicum arenarium</i>	Селевењске пустаре, Селевењска шума	5	<100	

Iris humilis subsp. *arenaria* је регистрована на 5 локација, док је *Colchicum arenarium* регистрован на 7 локација (Карте 1 и 2). Након сређивања теренских података исцртани су полигони за популације које заузимају површину већу од 100 m².

Карта 1. Дистрибуција врста *Iris humilis* subsp. *arenaria* и *Colchicum arenarium* у оквиру ПАО „Суботичка пешчара“.

Карта 2. Дистрибуција врста *Iris humilis* subsp. *arenaria* и *Colchicum arenarium* у оквиру СРП „Селевењске пустаре“.

Фотографија 1. Пешчарска перуника (*Iris humilis* subsp. *arenaria*) на природном станишту у Селевењској шуми у СРП „Селевењске пустаре“.

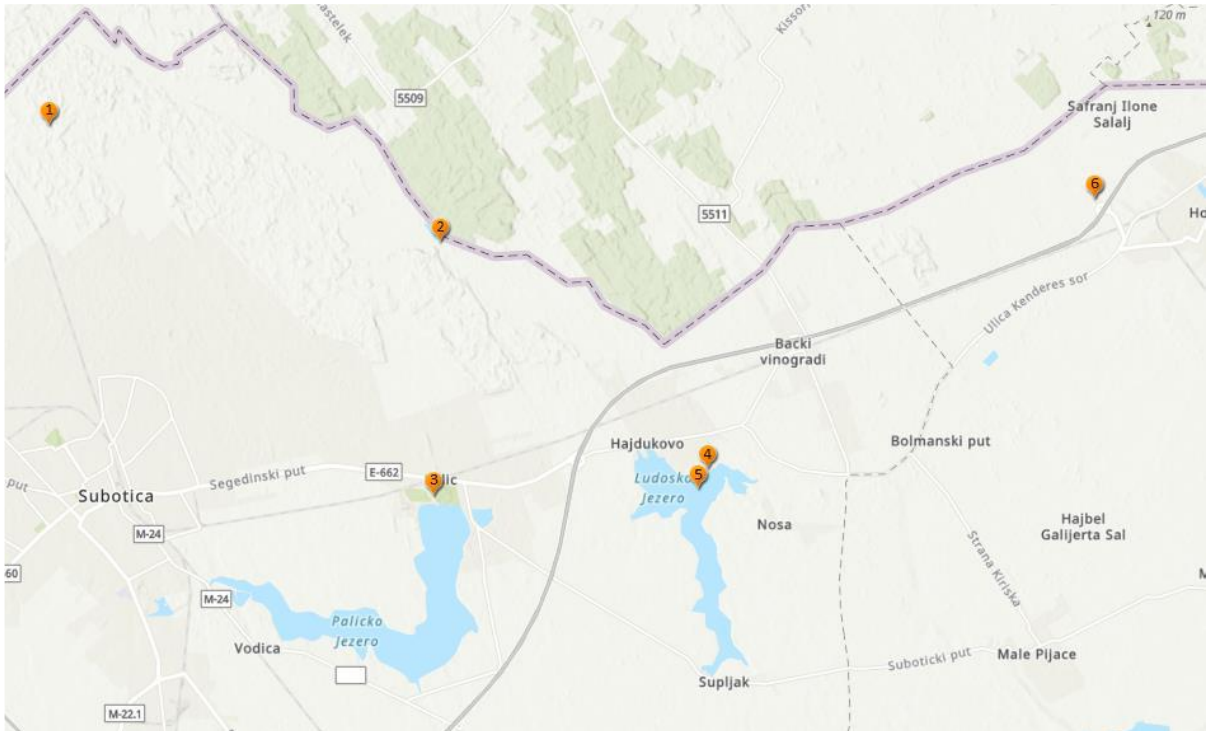

Фотографија 2. Пешчарски мрзовац (*Colchicum arenaria*) на природном станишту у Крстачкој шуми у ПИО „Суботичка пешчара“.

Извештај истраживања слепих мишева на територији неколико заштићених подручја у околини Суботице

У периоду 20-22.6.2020. су вршена истраживања фауне слепих мишева на територији неколико заштићених подручја у околини Суботице: ПП “Палић”, СРП “Лудашко језеро”, СРП “Селевењске пустаре” и ПИО “Суботичка пешчара”. У истраживањима су учествовали Ивана Будински и Бранка Пејић из Института за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ – Националног Института за Републику Србију, Јелена Богосављевић из Природњачког музеја у Београду и Ото Секереш из ЈП “Палић-Лудаш”. Истраживања су реализована уз дозволу надлежног министарства (број дозволе 353-01-196/2020-04) и сагласност управљача заштићених подручја.

За истраживање слепих мишева су коришћене стандардне методе: хватање помоћу вертикалних мрежа и снимање ехолокационих сигнала. Ехолокациони сигнали су били снимани помоћу стационарних детектора Song Meter SM4 и ручних детектора Peterson D240X и EchoMeter Touch Pro. Мреже за хватање слепих мишева су биле постављене на једном локалитету на Лудашком језеру, близу орнитолошке кућице (локалитет 4, 20.06.2020.) и око баре на Волујском пашњаку на Селевењским пустарама (локалитет 6, 21.06.2020.). На та два локалитета су ехолокациони сигнали слепих мишева снимани помоћу ручних детектора. Стационарни детектори су били постављени (снимање у трајању од једне ноћи) на четири локалитета: острво на Лудашком језеру (локалитет 5, 20.06.2020.) , Машински парк на Палићу (локалитет 3, 20.06.2020.), на појилу Гатер у Суботичкој пешчари (локалитет 1, 21.06.2020.) и Рибњаку Тресетиште (локалитет 2, 21.06.2020.)

Слика 1. Мапа локалитета на којима је вршено истраживање слепих мишева

Помоћу вертикалних мрежа је 20.06.2020. ухваћен један одрасли мужјак сивог дугоушана *Plecotus austriacus* у воћњаку близу орнитолошке кућице на Лудашком језеру (слика 2).

Направљено је око 6500 снимака ехолокационих сигнала слепих мишева који су анализирани у софтверима Kaleidoscope 5.1.9 (Wildlife Acoustics) и BatSound 4.03 (Petterson Elektronik AB). Анализу ехолокационих сигнала су извршиле Бранка Пејић и Ивана Будински, уз консултације са Бранком Карапанцом.

Списак забележених врста слепих мишева је дат по локалитетима:

1. Појило Гатер (21/22.06.2020.)

Pipistrellus kuhlii – белоруби слепи мишић
Pipistrellus pipistrellus – обични слепи мишић
Pipistrellus rugmaeus – патуљаста слепи мишић
Hypsugo savii – дугодлаки слепи мишић
Nyctalus noctula – обични ноћник
Nyctalus leisleri – мали ноћник
Vespertilio murinus – обични проседи ноћник
Myotis sp.

Слика 2. Ухваћен мужјак сивог дугоушана *Plecotus austriacus*. Фото: Јелена Богосављевић

2. Рибњак Тресетиште (21/22.06.2020.)

Pipistrellus kuhlii – белоруби слепи мишић
Pipistrellus pipistrellus – обични слепи мишић
Pipistrellus pygmaeus – патуљаста слепи мишић
Pipistrellus nathusii – шумски слепи мишић
Hypsugo savii – дугодлаки слепи мишић
Nyctalus noctula – обични ноћник
Nyctalus leisleri – мали ноћник
Vespertilio murinus – обични проседи ноћник
Eptesicus serotinus – обични поноћњак
Myotis sp. (највероватније *Myotis mystacinus* – тамнолики бркати вечерњак)

3. Машински парк Палић (20/21.06.2020.)

Pipistrellus kuhlii – белоруби слепи мишић
Pipistrellus pipistrellus – обични слепи мишић
Pipistrellus pygmaeus – патуљаста слепи мишић
Hypsugo savii – дугодлаки слепи мишић
Nyctalus noctula – обични ноћник
Eptesicus serotinus – обични поноћњак
Plecotus sp. (највероватније *Plecotus austriacus* – сиви дугоушан)
Myotis sp.

4. Лудашко језеро, орнитолошка кућица (20.06.2020.)

Pipistrellus kuhlii – белоруби слепи мишић

Pipistrellus pygmaeus – патуљаста слепи мишић
Hypsugo savii – дугодлаки слепи мишић
Nyctalus noctula – обични ноћник
Plecotus austriacus – сиви дугоушан

5. Лудашко језеро, острво (20/21.06.2020.)

Pipistrellus kuhlii – белоруби слепи мишић
Pipistrellus pipistrellus – обични слепи мишић
Pipistrellus pygmaeus – патуљаста слепи мишић
Pipistrellus nathusii – шумски слепи мишић
Nyctalus noctula – обични ноћник
Eptesicus serotinus – обични поноћњак
Myotis sp. (највероватније *Myotis mystacinus* – тамнолики бркати вечерњак)
Plecotus sp.

6. Волујски пашњак (21.06.2020.)

Pipistrellus kuhlii – белоруби слепи мишић
Pipistrellus pipistrellus – обични слепи мишић
Nyctalus noctula – обични ноћник

5.10.2020. је реализовано још једно теренско истраживање слепих мишева на локалитету 1 (појило Гатер). На терену су биле Бранка Пејић, Марија Рајичић и Ивана Будински из Института за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ – Националног Института за Републику Србију и Ото Секереш из ЈП “Палић-Лудаш”. Главни циљ је био хватање јединки врсте *Nyctalus leisleri* (мали ноћник) чије је присуство на овом локалитету било забележено у јуну на основу ехолокационих сигнала. Биле су постављене мреже за хватање слепих мишева и истовремено су снимани њихови ехолокациони сигнали. На жалост није ухваћена ни једна јединка. Направљено је око 400 снимака ехолокационих сигнала, а снимљени су сигнали три врсте слепих мишева: *Pipistrellus pygmaeus* (патуљаста слепи мишић, најбројнија врста на том локалитету у јесењем периоду), *Pipistrellus kuhlii* (белоруби слепи мишић) и *Nyctalus noctula* (обични ноћник). Потребно је напоменути да је појило било скоро пресушило у октобру и слепи мишеви нису ту долазили да пију воду, па је то можда један од разлога зашто ни једна јединка није била ухваћена.

Током 2020. године је на истраживаном подручју забележено присуство најмање 12 врста слепих мишева. Неке врсте (нпр. врсте из рода *Myotis*) је у већини случајева немогуће идентификовати до нивоа врсте, и да би се са сигурношћу потврдило присуство неке врсте неопходно је хватање јединки.

- Достављени су нам подаци Природњачког музеја – Центра за маркирање животиња.

На основу члана 78 Закона о заштити природе (Сл. гласник РС 36/09), члана 4 став 2; Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива, члана 6 став 2 (Сл. гласник РС 5/10) и дозволе Министарства заштите животне средине број 353-01-8/2020-04 од 20.02.2020. обавештавамо Вас да је у оквиру прстеновачких активности на локалитетима: Специјалног резервата природе „Лудашко језеро”, Специјалног резервата природе

„Палић“ и Специјалниог резервата природе „Селевењске пустаре“ током 2020. године укупно прстеновано 489 птица. У наставку је дат табеларни преглед прстенованих врста и њихова бројност по локалитетима.

Табела 1. Птице прстеноване у Специјалниом резервату природе „Селевењске пустаре“:

Врста	Полли	Остало	Укупно
<i>Buteo buteo</i>	3		3
<i>Coracias garrulus</i>	33	2	35
	36	2	38

Истраживачко образовни рад и мониторинг се одвијају континуирано у сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Рипагиа“. Управљач учествује кроз надзор, праћење стања и логистичку подршку (превоз теренским возилом). Већина пројеката је вишегодишњег континуираног карактера у функцији заштите врста.

У Резервату се реализују заједнички пројекти: зимско храњење птица на локалитету *Селевењска шума* – (II степен заштите), пројекат постављања вештачких дупљи на одговарајућим стаништима и мониторинг птица дупљашица (сове, птице певачице, грабљивице), мониторинг птица са едукацијом за школску омладину.

Настављене су активности следећих пројеката:

- Програм “Активна заштита модровране постављањем гнездилишних дупљи у Војводини” – током године су настављене активности на евидентирању гнездећих парова модровране на подручју СРП „Селевењске пустаре“. На подручју резервата нису постављене нове дупље – до краја године је планирано постављање дупљи. У раније постављеним дупљама евидентирана је 16 гнездећих парова.
- Програм мониторинга птица дупљашица и других птица на подручју резервата (сове, птице певачице, грабљивице).
- Реализоване су активности у оквиру Међународног зимског цензуса птица водених станишта (IWC –International Waterbird Census) – у сарадњи са Друштвом за проучавање и заштиту птица Србије
- Реализован је Програм мониторинга птица дупљашица и других птица на подручју резервата (сове, птице певачице, грабљивице).
- Организована је посматрања птица у оквиру *Европског дана посматрања птица*. Манифестација се одржавала сваког првог викенда у октобру – обилазак терена у организованој групи, мониторинг и евидентирање уочених јединки птица. Активност су се спроводене у сарадњи и са Друштвом за проучавање и заштиту птица Србије.

Активности су се финансирале из сопствених средстава удружења.

Настављена су еволуциона истраживања пешчарске перунике (*Iris humilis*), која реализује Институт за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ – истраживач истраживача Стевана Аврамова, истраживача сарадника Института за биолошка истраживања „Синиша Станковић“, који је евидентирао стање станишта и цветање врста *Iris humilis* (пешчарска перуника) и *Iris pumila* (патуљаста перуника). У питању је вишегодишњи пројекат за који истраживач поседује решење о условима заштите природе број: 03–3374/2 од 19.01.2018.

Током 2020. године, управљач је издао више решења о сагласности у складу са чланом 57 и чланом 68 под 5а Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10, 91/2010 – испр. и 14/16) за активности на заштићеном подручју Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“:

Током маја месеца управљач је издао једно решење о сагласности у складу са чланом 57 и чланом 68 под 5а Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10, 91/2010 – испр., 4/16 и 95/2018 – и др. закон) за активности на заштићеном подручју Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“.

Сагласност је издата за обављање истраживања строго заштићених и заштићених дивљих врста Биолошком Факултету - Универзитет у Београду. Активности се реализују у склопу пројекта „EU for Serbia – Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of Nature protection (NATURA 2000) (EuropeAid/139336/DH/SER/RS). Овог пута су истраживачи - Невена Кузмановић, Ивана Стевановски - радили мониторинг врста *Iris humilis* subsp. *arenaria* и картирање вегетационих типова локалитета „Галамбош“ (будући део заштићеног подручја након завршетка ревизије заштите подручја). Сагласност је издата у складу са Мишљењем Покрајинског завода за заштиту природе број: 03-877/2 од 16.04.2020. и дозволом Министарства заштите животне средине број 353-01-740/2020-04 од 22.04.2020. године.

Током августа месеца управљач је издао 1 решење о сагласности у складу са чланом 57 и чланом 68 под 5а Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10, 91/2010 – испр., и 95/2018 – и др. закон) за активности на заштићеном подручју Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“.

Сагласност је издата за обављање истраживања и сакупљања строго заштићених и заштићених врста Биолошком Факултету - Универзитет у Београду. Сагласност се односи на обављање научноистраживачке активности на фауни тврдокрилаца (Coleoptera) и правокрилаца (Orthoptera). Сагласност је издата у складу са дозволом Министарства заштите животне средине број 353-01-740/2020-04 од 22.04.2020. године.

Током новембра месеца управљач је издао једно решења о сагласности у складу са чланом 57 и чланом 68 под 5а Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10, 91/2010 – испр. и 14/16) за активности на заштићеном подручју Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“ и то конкретно за:

1. Друштво за заштиту и проучавање птица Србије – сагласност за обављање активности постављања наменских платформи за гнезђење птица грабљивица у заштићеним подручјима ПИО „Суботичка пешчара“ и СРП „Селевењске пустаре“ у складу са решењем условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе број: 03-2944/2 од 23.11.2020. године.

Реализацију истраживања и припремних активности у вези са истраживањима су финансирали сами истраживачи и управљач из сопствених прихода.

Средства су намењена за трошкове реализације Еко-кампа				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине	130.712,00	0,00		

Буџет јединице локалне самоуправе	315.750,00	0,00	50	Управљач и истраживачи
Сопствени приходи од обављања делатности	84.250,00	0,00		
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	32.678,00	0,00		
Укупно	563.390,00	0,00		

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

Настављена је сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе, махом у односу на ревизију заштићеног подручја у смислу конкретизације просторног концепта заштите, јер надлежни Покрајински завод за заштиту природе још ради на овоме. Управљач је био активан на терену у вези са овом групом задатака – појачан је мониторинг и праћење стања, а све у циљу успостављања функционалних еколошких коридора у Резервату.

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1) Презентација заштићеног подручја

– Штампање промотивног материјала намењеног посетиоцима

Планирана је припрема дизајна и штампа новог издања – тројезична брошура у вези са значајним стаништима и врстама резервата, која би се делила посетиоцима дуж две едукативне стазе. Активност није реалоизована.

ШТАМПАЊЕ ПРОМОТИВНОГ МАТЕРИЈАЛА НАМЕЊЕНОГ ПОСЕТИОЦИМА				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине	20.000,00	0,00	0	Управљач
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	80.000,00	0,00		
Укупно	100.000,00	0,00		

– Медијско представљање (израда видео и аудио материјала)

Наставила се сарадња са локалним и регионалним гласилима Ју еко ТВ, Панон РТВ, ТВ Војводина и свим заинтересованим гласилима, као и са интернет порталом www.subotica.info о чему је надлежно министарство обавештавано месечном динамиком.

Активности су се реализовале из прихода од накнада за коришћење заштићеног подручја.

Медијско представљање (снимање из ваздуха, израда видео и аудио материјала)

Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	30.000,00	0,00	100	Управљач
Укупно	30.000,00	0,00		

– Брендирање – установљавање заштитног знака СРП „Селевењске пустаре“

Управљач је и током 2020. године планирао да у складу са постојећом легислативом знак заштићеног подручја пласира локалном становништву и корисницима простора као могућност постављања на своје производе, презентације и сл.. Нажалост, због недостатка људских и финансијских средстава, као и услед појаве пандемије заразне болести, планиране активности нису реализоване.

2) Опремање центра за посетиоце

На подручју Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре“ не постоји центар за посетиоце, већ Визиторски центар Лудаш, смештен у СРП ”Лудашко језеро” има ту намену за сва заштићена подручја у региону. (Више детаља у Извештају о остваривању Програма управљања Специјалним резерватом природе „Лудашко језеро” за 2020. годину)

3) Пројекти и програм у области туризма

Током 2020. године нису реализовани пројекти у области туризма.

VII САРАДЊА

1) Сарадња и партнерство са локалним становништвом и 2) Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

И током 2020. године се сарађивало са корисницима простора (локално становништво, закупци пољопривредног државног земљишта, пољопривредници). Регистровани су упити током целе године – укупно (17). Махом су се јављали корисници и власници катастарских парцела приликом, тј. пре почетка реализације пољопривредних радова. Велики број упита се односио и на тумачење постојећих решења о условима заштите природе – могућа дубина орања, период сетве, жетве. Локално становништво представља велику помоћ приликом мониторинга, како строго заштићених и заштићених врста, тако и инвазивних врста биљака и животиња. Такође, на основу прича локалног становништва, добијамо информације о ареалима (распрострањењу) појединих врста, па чак и станишта. Јер, старо становништво још увек памти какви су услови били пре „уређивања“ предела на овом подручју. На основу тих прича, управљач покушава да реконструише некадашњу слику и да припрема нове пројекте ревитализације (колико је у домену управљача). На жалост, неке ствари су иреверзибилне и то је, можда, и најтеже предочити локалном становништву.

Остали корисници простора су се обрађали упитима, углавном, везано за коришћење Селевењске шуме (крчење багрема, сакупљање грана и сл.).

3) Сарадња са невладиним организацијама

Наставила се дугогодишња сарадња са Удружењем љубитеља природе „Рipаrиa“ кроз разне програме и активности (детaљи у претходним поглављима).

4) Међународња сарадња

Настављена је и значајно унапређена сарадња са Националним парком Кишкуншаг из Кечкемета (Мађарска).

У новембру 2020. године, управљач је у сарадњи са стручњацима Националног парка „Кишкуншаг“ идентификовао све постојеће хумке слепог кучета (*Nannospalax leucodon montanosyrmiensis*) на заштићеном подручју са друге стране границе – у Мађарској – у Националном парку „Кишкуншаг“.

И током 2020. године су настављени договори да се стручна служба састаје месечном динамиком и то наизменично – један састанак у Мађарској, а други – наредног месеца – у Србији, док ће чуварска служба чешће да има заједничке обиласке терена, по истом кључу – заједнички терен мађарске и наше чуварске службе прва посета (обилазак) у Националном парку „Кишкуншаг“ у Мађарској, а други на нашим заштићеним подручјима. Састанци су одржавани, у мањем обиму, због пандемије, али су поред конструктивних договора, обухватили и презентацију значајних области за обе стране – конкретно – мониторинг врста и станишта, проблеми у управљању специфичним типовима станишта, планови за даље заједничке прекограничне пројекте; униформисање активности чуварских служби (пресек обавезних активности чувара у односу на наше и мађарске прописе); заједнички рад у оквиру Natura 2000 врста (појачано праћење и евидентирање одређених таксона и станишта) и слично. Поред наведеног, сарадња са НП „Кишкуншаг“ се огледала и у међусобним посетама приликом обележавања значајних датума за заштиту природе.

Детаљи у вези са међународном сарадњом су описани у месечним извештајима које управљач доставља Министарству.

5) Сарадња са надлежним институцијама

Настављена је сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе, махом у односу на ревизију заштићеног подручја у смислу конкретизације просторног концепта заштите, јер надлежни Покрајински завод за заштиту природе још ради на овоме. Управљач је био активан на терену у вези са овом групом задатака – појачан је мониторинг и праћење стања, а све у циљу успостављања функционалних еколошких коридора у Резервату.

У више наврата током 2020. године је реализована инспекцијска контрола управљача у вези са СРП „Селевењске пустаре“ (евидентирање докумената предвиђених Законом о заштити природе, контрола решења о условима заштите природе и контрола рада и евиденције теренских белешки чуварске службе) од стране инспектора за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара и ресурса (Република Србија, Аутономна Покрајина Војводина, Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Подручна

јединица Суботица). Предмет инспекцијског надзора је била контролна листа која се налази на интернет страници Покрајинског секретаријата:

[http://www.ekourb.vojvodina.gov.rs/sites/default/files/KL_PRI_01–Upravljac_i_zasticenih_podrucja.doc](http://www.ekourb.vojvodina.gov.rs/sites/default/files/KL_PRI_01-Upravljac_i_zasticenih_podrucja.doc)

Записнички је констатовано да управљач поседује сву потребну документацију.

Настављена је добра сарадња са Градом Суботица – учешће у разним активностима које се односе на кориснике простора, конкретно у СРП „Селевењске пустаре“ (давање разних мишљења, сагласности и сл.), као и са јавним предузећима којима је Град оснивач.

б) Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

И у 2020. године се одвијало стално медијско приказивање (дневне новине, часописи, магазини, радио, телевизија) напора, резултата и успеха на очувању и унапређењу стања комплетног заштићеног подручја, његовог коришћења, као и проблема и тешкоћа који прате заштиту. Везано за СРП „Селевењске пустаре“ најпопуларније теме и даље су биле присуство миграната, ревитализација шумо–степских станишта, коришћење шумског земљишта (Селевењске шуме).

Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	50.000,00	30.731,98	92	Ноах агенси
Укупно	50.000,00	30.731,98		

VII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

1. Противпожарна заштита

Током 2020. године је регистровано више пожара на предметном заштићеном подручју.

Чуварска служба је континуирано на терену обављала разговоре са локалним становништвом у циљу превенције од пожара (спречавање паљења стрњике и трске и указивање на штетне последице пожара), међутим, током јануара фебруара 2020. године је на заштићеним подручјима Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“ и Предео изузетних одлика „Суботичка пешчара“ забележен велики број пожара. Починиоци нису затечени.

Јануар 2020. године:

28. јануара су чувари заштићеног подручја – Иван Ласло Пајић и Саша Вујић, током редовног обиласка овог заштићеног подручја, на локалитету Se05 – „Селевењска шума“ – Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“, у режиму заштите II степена, унутар шумарске куће, евидентирали – затекли пожар. Претпоставка је да су

пожар изазвали мигранти, који тамо често бораве и ложе ватру. Чувари су покушали да угасе ватру, међутим нису успели. Позвана је ватрогасна служба која је локализовала

пожар. Сачињена је фотодокументација и теренски записник.

Фебруар 2020. године:

Први пожар

06. фебруара су чувари заштићеног подручја – Милан Вукотић и Иван Ласло Пајић, по позиву шефа чуварске службе, да је у току пожар на овом заштићеном подручју – изашли на терен. На локалитету „Волујски пашњак“ - (Se01), поред петље са аутопутем, уочени су ватрогасци који су угасили пожар. Изгорело је приближно 7000 m² унутар заштићеног подручја и већа површина у заштитној зони овог заштићеног подручја.

Други пожар

20. фебруара су чувари заштићеног подручја – Милан Вукотић и Саша Вујић обишли ово заштићено подручје у циљу евидентирања нових локација цветања пругастог шафрана. На локалитету Se01 - „Волујски пашњак“ у режиму заштите III степена, чувари су евидентирали спаљену ливаду. Изгорело је укупно 38451 m². Никога нису затекли на терену. На локалитетима Se05 - „Селевењска шума“ и Se06 - „Лофеј“ - евидентирано је интензивно цветање пругастог шафрана.

Трећи пожар

22. фебруара су чувари заштићеног подручја – Саша Вујић и Иван Ласло Пајић из правца СРП „Селевењске пустаре“ приметили густ дим. Одвезли су се у том правцу и на око 20 метара од јужне границе Se09 - „Сточни пашњак“, приметили су пожар на ливади који се приближавао заштићеном подручју. Ватру су брзо угасили. На терену нису никог затекли.

Четврти пожар

24. фебруара су чувари заштићеног подручја – Иван Ласло Пајић и Милан Вукотић обишли заштићено подручје. На граници са локалитетом Se01 – „Волујски пашњак“, у заштитној зони заштићеног подручја, чувари су уочили пожар на ливади, који се кретао ка заштићеном подручју и државној граници са Мађарском. Чувари су позвали ватрогасце, који су изашли и пожар је локализован и угашен.

Током осетљивих периода (рано пролеће, касна јесен, дани око Првог маја) чуварска служба обавља појачан надзор.

Активности су реализоване из сопствених ресурса.

Противпожарна заштита				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Сопствени приходи од обављања делатности	8.000,00	28.615,00	92	ПРЕВИ Д.О.О. ЗАШТИТА И БЕЗБЕДНОСТ
Укупно	8.000,00	28.615,00		

2. Обележавање важних датума за заштиту животне средине

Током 2020. године нису обележавани значајни датуми за Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“, због постојања пандемије заразне болести COVID19.

Кроз медијске наступе и давање разних изјава за телевизијске и радијске станице, управљач је указао на значајне датуме.

- 11. април – Дан заштите природе
- 22. април – Дан планете Земље
- 5. јун - Светски дан заштите животне средине

Обележавање важних датума за заштиту животне средине (5. Јун Светски дан заштите животне средине – Дан Јавног предузећа „Палић-Лудаш“)				
Средства за ову намену обезбеђује се:	Планирана средства	Реализована средства до 30. новембра	%	Извршилац посла
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	100.000,00	0,00	0	Управљач
Укупно	100.000,00	0,00		

3. Извори финансирања

Јавно предузеће „Палић-Лудаш“ је управљач на пет заштићених подручја у региону Суботице, а једно од њих је и СРП „Селевењске пустаре“.

Делатност Сектора заштите природе – организованог у стручну и чуварску службу управљача се суфинансира из следећих извора:

- Буџет Републике Србије – Министарство заштите животне средине
- Аутономна Покрајина Војводина – Покрајински Секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине
- Буџет јединице локалне самоуправе – Град Суботица
- Сопствени приходи од обављања делатности
- Сопствени приходи од реализације накнада за коришћење заштићеног подручја

Напомињемо да је управљач достављао Месечне извештаје о реализацији годишњег програма управљања, тачније, извештаје о радовима и активностима спроведеним на заштићеном подручју, надлежном Министарству, у складу са обавештењем које је достављено електронском поштом дана 17.11.2017. године. Месечни извештаји су достављани до 05. текућег месеца, за претходни. У наведеним извештајима се налазе детаљни описи свих активности на предметном заштићеном подручју.

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈ ЗА 2020. ГОДИНУ – Табела прихода за заштићено подручје СРП "Селевењске пустаре"

Ред.број	Извори прихода	Износ у динарима	Уговорено Износ у динарима	Реализовано Износ у динарима до 30.11.2020.
1.	Средства Буџета Републике Србије	1.805.195,84	480.000,00	309.830,36
	1.1. Министарство пољопривреде и заштите животне средине	1.805.195,84	480.000,00	309.830,36
	1.2. Остала средства Републике Србије	0,00	0,00	0,00
2.	Сопствени приходи	1.760.824,22	2.374.049,29	1.830.549,29
	2.1. Приходи од обављања делатности	467.837,90	360.049,29	360.049,29
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	1.292.986,32	2.014.000,00	1.470.500,00
	2.3. Остали сопствени приходи	0,00	0,00	0,00
3.	Средства буџета јединице локалне самоуправе	1.235.850,00	1.149.058,39	1.149.058,39
	3.1. Град Суботица	1.235.850,00	1.149.058,39	1.149.058,39
4.	Остала средства	0,00	0,00	0,00
	4.1. АП Војводина	0,00	0,00	0,00
	4.2. Конкурси	0,00	0,00	0,00
	Укупно приходи	4.801.870,06	4.003.107,68	3.289.438,04

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈ ЗА 2020. ГОДИНУ – Табела планираних расхода за заштићено подручје СРП „Селевењске пустаре“

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)						Реализација (30.11.2020.)	Процењена Реализација (31.12.2020.)
	Буџет РС	Сопствени приходи од обављања делатности	Буџет јединице локалне самоуправе	Приходи од накнада за коришћење ЗП	Оцтала средства	Планирано Укупно		
А.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја								
А.1. Чуварска служба	974.973,84	310.131,00	85.200,00	0,00	0,00	1.370.304,84	1.411.667,77	
А.1.1. Бруто зараде чувара	674.973,84		85.200,00		0,00	760.173,84	705.762,59	
А.1.2. Остали трошкови чуварске службе (гориво, регистрације аутомобила, радна одећа и обућа – комплет униформа, гумене чизме и неопренски комбинезон, гуме за теренско возило, ранчеви за чуваре, ноћни доглед)	300.000,00	310.131,00	0,00	0,00	0,00	610.131,00	705.905,18	
А.1.3. Набавке средстава рада (теренско возило)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

А.2. Одржавање заштићеног подручја	503.696,00	0,00	534.900,00	700.268,32	0,00	1.738.864,32	1.240.755,43	
А.2.1. Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада	80.000,00		534.900,00	601.844,32	0,00	1.216.744,32	1.132.412,10	
А.2.2.Обележавање заштићеног подручја	138.400,00	0,00	0,00	34.600,00	0,00	173.000,00	0,00	
А.2.3.Управљање отпадом	166.000,00	0,00	0,00	34.000,00	0,00	200.000,00	108.343,33	
А.2.4.Одржавање постојећег мобилијара	119.296,00	0,00	0,00	29.824,00	0,00	149.120,00	0,00	
А.3. Презентација заштићеног подручја	162.872,00	84.250,00	315.750,00	120.718,00	0,00	683.590,00	55.319,48	
А.3.1. Штампање промотивног материјала	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
А.3.2. Медијско представљање (израда видео и аудио материјала)	0,00	0,00	0,00	80.000,00	0,00	80.000,00	30.731,98	
А.3.3. Заснивање и успостављање базе података (ГИС и др.)	32.160,00	0,00	0,00	8.040,00	0,00	40.200,00	24.587,50	

	А.3.4. Материјални трошкови у вези развоја научних, образовних и културних функција заштићеног подручја	130.712,00	84.250,00	315.750,00	32.678,00	0,00	563.390,00	0,00	
	А.3.5. Брендирање - установљавање заштитног знака подручја	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Укупно А.0	1.641.541,84	394.381,00	935.850,00	820.986,32	0,00	3.792.759,16	2.707.742,68	
	Б.0. Управљање посетиоцима								
	Б.1. Изградња улазних станица	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Б.2. Изградња центара за посетиоце и едукативних центара	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Б.	Б.3. Опремање центара за посетиоце и едукативних центара	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Б.4. Штампање материјала намењеног посетиоцима	20.000,00	0,00	0,00	80.000,00	0,00	100.000,00	0,00	
	Укупно Б.0	20.000,00	0,00	0,00	80.000,00	0,00	100.000,00	0,00	
	В.0. Регулисање имовинско правних односа								
В.	В.1. Надокнада за ускраћивање права коришћења	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	В.2. Накнада за	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

	нанету штету								
	Укупно В.0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	Г. 0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја								
Г.	Г.1. Мониторинг	123.654,00	23.456,90	0,00	12.000,00	0,00	159.110,90	29.830,36	
	Г.2. Реинтродукција и реколонизација	20.000,00	0,00	0,00	80.000,00	0,00	100.000,00	0,00	
	Г.3. Рекултивација	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00	50.000,00	
	Г.4. Ревитализација и мере активне заштите природе	0,00	0,00	0,00	175.000,00	0,00	175.000,00	173.250,00	
	Укупно Г.0	143.654,00	73.456,90	0,00	267.000,00	0,00	484.110,90	253.080,36	
	Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса								
Д.	Д.1. Материјални трошкови управљача на изради просторних планова	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Д.2. Пројекти и радови на уређењу простора (израда и постављање мобилијара и др.)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Д.3. Пројекти и програми у области шумарства	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Д.4. Пројекти и програми у области ловства	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Д.5. Пројекти и програми у области рибарства	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Д.6. Пројекти и програми у области	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

туризма								
Д.7. Пројекти и програми у области пољопривреде	0,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	300.000,00	300.000,00	
Д.8. Пројекти и програми у области управљања водама	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Укупно Д.0	0,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	300.000,00	300.000,00	
Е.0. Остали некатегорисани послови								
Е.1. Противпожарна заштита (набавка опреме, средстава и др. за потребе противпожарне заштите)	0,00	0,00	0,00	25,000.00	0,00	25,000.00	28.615,00	
Е.2. Обележавање важних датума за заштиту животне средине	0,00	0,00	0,00	100,000.00	0,00	100.000,00	0,00	
Укупно Е.0	0,00	0,00	0,00	125,000.00	0,00	125,000.00	28.615,00	
Укупно планирани расходи	1.805.195,84	467.837,90	1.235.850,00	1.292.986,32	0,00	4.801.870,06	3.289.438,04	

Као накнада за коришћење заштићеног подручја СРП „Селевењске пустаре“ остварено је **1.470.500.00 РСД приход**, што је **44%** од укупних средстава (**3.289.438,04 РСД**) која су била потребна за реализацију управљања СРП „Селевењске пустаре“.

Дана 30.11.2020. године, у односу на комплетан програм управљања СРП „Селевењске пустаре“ реализовано је око **71%** планираних активности.